

Vojno poročilo št. 976

Uspešni krajevni nastopi na tunizijskem bojišču

Velik parnik potopljen, 4 letala uničena

Italijansko uradno vojno poročilo št. 976 pravi:

V zahodni Tripolitani omejeni nastopi med nasprotnikovimi prednjimi oddelki ter med edinicami naših zadnjih straž. Naši premiki se še nadalje pravilno razvijajo proti novim postojankam.

Oddelki bombnikov so silovito tolkli luko in letališče v Tobruku ter povzročili znatne požare.

Krajevni nastopi po različnih predelih tunizijskega bojišča so se končali na korist naših oddelkov.

Eno letalo vrste »Spittfire« so uničili nemški lovci.

Nasprotnikovo letalstvo je vrglo nekaj bomb na okolice Palermo in na Porto Empedocle. V prvem kraju ni nič škode, v drugem pa je bilo zadetih nekaj civilnih poslopij. Tam so bila tudi sestreljena tri izmed napadajočih letal. Z vojnih nastopov se dve naši letali nista vrnila v oporišče.

V alžirskih vodah je podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Jakoba Scane z dvema torpedoma zadela in potopila velik nasprotnikov parnik, ki je plul v konvoju.

Nemške čete v Stalingradu pišejo strani nesmrtnih slave

Na južnem bojišču je sovjetski pritisk popustil — Uspešni boji med Manjičem in Donom — Sovjetski napadi ob Ladoškem jezeru zaustavljeni — V Severni Afriki krajevni spopadi

Hitlerjev glavni stan, 26. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Obrambni boji na vzhodu se nadaljujejo. Samo v delu južnega odseka je začasno popustil nasprotni pritisk. Na zahodnem Kavkazu in na področju Kubana otežkočajo veliki nalivi bojno delovanje. Sibirski sovjetski napadi so se razbili ob odporu nemških in slovaških čet.

Med Manjičem in Donom so nemške čete v protinapadih dosegle postavljene cilje proti žilavo se borečemu nasprotniku.

Na področju Dona in Donca so na enem krilu napadli šibkejši sovjetske sile, vendar je bil napad zavrnjen in nemške postojanke popravljene.

Zaradi skrajšanja fronte je bilo po načrtu in brez nasprotniga pritiska izpraznjeno mostišče pri Voronežu. Na odseku južno od mesta Voroneža je nasprotnik na široki bojni črti in je bil krvavo odbit.

Južno od Ladoškega jezera so se podnevi in ponoči izjalovili močni, z oklepnimi orožjem podprti sovjetski napadi, deloma v hudih borbah močja proti moči.

V Stalingradu je 6. nemška armada še nadalje požrtvovalno vztrajala pod silno premočjo nasprotnikovo in ovenčala svoje zastave z novo slavo. Tudi romunska 20. pehotna divizija in 1. konjeniška divizija, ki sta do zadnjega stali ob strani nemškim tovarišem, sta v polni meri deležni te slave.

S severnoafriškega področja poročajo samo o krajevnem bojnem delovanju. Nemške zadnje straže so zavrnile ogledniške sunke nasprotnikov.

Bojna letala so bombardirala pristanišče in letališče v Tobruku.

Berlin, 26. jan. S. V berlinskih političnih in vojaških krogih ter po vsem nemškem tisku razpravljajo o hudih bojih, v katerih se branilci Stalingrada bijejo kakor vse čete na vzhodnem bo-

jišču in dokazujejo svoje sijajno junaštvo nasproti sovražniku, ki se je odločil, da bo zastavil vse za vse. Listi poudarjajo, da nemški vojniki v teh dneh izpričujejo najsvetlejšje in najvišje vojaške vrline, kakor se je le redkokdaj pripetilo v zgodovini vseh časov. Položaj na vzhodnem bojišču pa tudi dokazuje silno važno dejstvo, kako velika nevarnost je bila Rusija za Evropo, potem ko se je skozi 20 let spreminjala v neznansko veliko tovarno orožja, in kaj bi se z Evropo zgodilo, če se ne bi dežele osi, ki so se postavile na čelo vseh drugih evropskih narodov, takoj ne odločile prekrizati divjaških napadalnih načrtov Moskve. Neznanske množice vojakov, ki so jih po načrtu pripravili za vojno in proti katerim se nemški vojniki ter junaški zavezniki danes bijejo, v resnici niso drugače kakor bedne množice, ki so jih leta in leta pripravljali za najbolj uničujoče bojno orožje ter jim stalno prikazovali vdor v Evropo kot edini cilj. Neznanske količine orožja vseh vrst, ki ga danes mečejo v borbo in ki predstavljajo sad strahotnega truda tisočev in tisočev ljudi, sužnjev, so le sredstvo, s katerim je boljševizem hotel sprožiti strahoten napad, ki ga je po satanskem načrtu pripravil v največji tajnosti. Jasno je, da niso mogli niti za dan odgoditi boja proti nasprotniku, ki so mu naposled strgali krinko z obraza. Če bi Evropa oklevala le za hip bi bila čisto gotovo izgubljena. Nemška »Diplomatska korespondenca« poudarja, da je mladina, ki se tole pri Stalingradu, dobro zaveda, da ni nič svetjega kakor obramba domovine, lastnega plemena in lastne omike. V teh junaških branilih je poročstvo za končno zmago.

Kako junaško se je tolkla posadka v Velikih Lukih

Do zadnje krogle in do poslednjega grizljaja je vztrajala

Berlin, 26. jan. a. Šele danes so se izvedele nekatere podrobnosti o bojih, ki so skozi dva meseca besneli okrog trdnjave Veliki Luki, od katere so ostali le še kupi razvalin. Celih 52 dni so

popolnoma obkoljeni pehotni, topniški, pionirski in tehnični oddelki nudili kar najbolj zagrižen odpor z neznansko silo napadajočemu nasprotniku, ki je z veliko močnejšimi silami in najhujšim orožjem napadal od vseh strani. Boljševiki so napadali s tremi strelskimi divizijami in z oddelki neke druge divizije ter z oklepnimi brigadami. Vrh tega so okrog mesta razpostavili še 35 drugih topniških baterij. Navzlic velikim oskrbovalnim težavam in vedno večjemu pomanjkanju streliva so se branilci trdnjave v nezaslusno hudih bojih več kot sedem tednov junaško upirali ter dan za dnem odbijali besne napade številno mnogo močnejšega nasprotnika. Od zavetja do zavetja, od hiše do hiše so se bojevali do zadnje krogle ter nasprotniku prizadejali silno krvave izgube. Mnogi izmed teh branilcev so zvesti prisegi izpolnjevali svojo dolžnost do poslednje najvišje žrtve. Število ruskih mrtlic okrog mesta je bilo nekajkrat večje od števila junaške posadke. Kakor je znano, se je dobršemu delu posadke 16. januarja posrečilo utreti si pot skozi nasprotni ognjeni pas ter se združiti z nemškimi četami, ki so pritiskale k trdnjavi, da bi razbremenili branilce. Tudi drugim oddelkom junaške posadke se je na nekaterih krajih posrečilo po zelo težavnih bojih dospeti do nemških bojišč, potem ko so izstrelili zadnjo kroglo in zadnjo granato ter izčrpali vso prehrano.

Ponesrečen poskus angleškega izkrcanja pri Laerviku

Berlin, 26. jan. s. Kakor poročajo iz nemškega vojaškega vira, so Angleži v noči med soboto in nedeljo poskusili izkrcati skupine uničevalcev na norveški obali blizu Laervika. Zaradi kar se da pазiljive čuječnosti pri obrežni obrambi, ki je takoj nastopila, je dočela spodletel poskus, ki so ga izvedli s sedmimi ogledniškimi čolni. Obrežno topništvo je v sodelovanju z nemškimi brzimi ogledniškimi napadom nasprotnikove ladje, še preden so prišle do obale, ter jih obsulo z zelo uspešnim ognjem od vseh strani. Zaradi slabe vidljivosti in pa ker se je nasprotnik naglo obrnil, ne da bi sprejel boj, ni bilo takoj mogoče ugotoviti uspeha, ki ga je rodil nemški napad.

Kmalu nato pa so letalski ogledniki lahko ugotovili, da se samo pet nasprotnikovih ladij naglo pomika proti zahodu. Zaradi tega je čez vse opravljena domneva, da sta dve drugi bili potopljeni.

Obsežno policijsko čiščenje v Marseillem

Vieh, 26. jan. s. Uradno poročilo marseilskega policijskega ravnateljstva pravi, da so med nekim policijskim nastopom v Marseillem aretirali 6000 oseb, 1000 različnih kavarn in barov so zaprli. Do nadaljnjega je prepovedan sleherni promet v izpraznjenih mestnih predelih.

Angleške letalske izgube v preteklem tednu

Lizbona, 26. jan. s. Angleški viri priznavajo, da je angleško letalstvo pretekli teden izgubilo v Evropi 47 strojev. Ameriško letalstvo je izgubilo 6 strojev. V severni Afriki priznavajo izgubo 25 letal, na Srednjem Vzhodu pa 21 letal.

Madžarska hodi po jasno začrtani poti

Budimpešta, 25. jan. AS: Predsednik vladne stranke minister Lukaš je govoril včeraj na velikem shodu v Szolnoku. Med navdušenim odobravanjem množice je govoril o udeležbi Madžarske v vojni proti boljševizmu in o potrebi uvedbe novega reda v Evropi, kakor sta ga začrtala Hitler in Mussolini. Nov evropski red bo zgrajen pod političnim, gospodarskim in moralnim vodstvom Nemčije in Italije. Madžarska že leta in leta koraka ob strani velikih osovražnih sil ne iz obetranskih nagibov, marveč iz zgodovinskih nagibov, ki jih narekujejo njene temeljne koristi. Madžarsko prijateljuje z Italijo in Nemčijo ni govorniška fraza, ker izhaja iz enotnega čustva vsega ljudstva, ki

ve, da bo omogočila obnovo države politika Osi, ki je podrla mirovne pogodbe, katere so okrnile Madžarsko. Minister je nadaljeval, da se Madžarska zaveda naloge, katero je vzela nase v sedanjih vojni in ve, da je od zmage osnega orožja, s katerim sodelujejo tudi madžarski vojniki, odvisen pravičnejši obstoj povojne Evrope. Madžarsko ljudstvo se ne bori proti boljševizmu iz tujih koristi, marveč v lastnem interesu, ki je tudi interes evropske civilizacije. In zato se madžarski vojniki skupno z italijanskimi in nemškimi bore za dokončen poraz razdiralnih sil ruskega boljševizma v Evropi. Dosedanji uspehi opravljajo krepko madžarsko zaupanje v zmago, kajti nekateri krajevni uspehi osnih sovražnikov na raznih bojiščih nikakor ne bodo mogli vplivati na končni izid vojne. Italija, Nemčija in Japonija imajo vse vojaške, politične in moralne pogoje, potrebne za zmagoviti izid vojne. Na koncu je minister Lukaš izrekel med živahnim odobravanjem tope: oždrav madžarskim četam, borečim se na vzhodnem bojišču.

Angleško priznanje

Lizbona, 25. jan. AS: Angleška admiraliteta poroča, da je bilo pri potopitvi angleške letalonosilke »Havenger« pri severnoameriškem izkrcanju v Francoski severni Afriki, 307 častnikov, podčastnikov in mornarjev, ki so izgubili življenje.

Vrnitev španskih otrok iz Rusije

Helsinki, 24. jan. S. Mladi Španci, ki so bili zajeti na finski fronti skupno z drugimi sovjetskimi vojniki, so dospeli v Helsinki. Kot dečka so te mlade Špance prepeljali v Rusijo med špansko državljansko vojno, da bi jih nato proti njih volji vrstili v rdečo vojsko. Izjavili so, da se niso čutili nikoli komuniste in da so bili prisiljeni boriti se v sovjetskih vrstah. Razen tega jih je stanje, ki vlada v Sovjetski zvezi in vse, kar so preživel v letih, ko so bili daleč od svoje domovine, prepričalo o zločinu komunizma. Mlade Špance bodo poslali nazaj v Španijo.

Vesti 26. januarja

Veliko število ljudi, ki so jih turške oblasti poslale na prisilno delo, ker niso izpolnili določb o enkratni oddaji premoženja, je bilo te dni izpuščenih, ker so naknadno poravnali svojo obveznost do države. V delovnih taborniških je ostalo samo nekaj desetlin takih grešnikov.

Viharji, ki divjajo na Atlantskem morju, so vrgli na portugalsko obalo več velikih bark ameriške izdelave. Domnevajo, da so to plovila, ki so jih uporabljali Amerikanci pri izkrcanju v severni Afriki.

V Angliji so pozivili propagando za zbiranje starega železa. Listi predlagajo celo, naj bi zbirali stare ključke ter jih oddali na zbiralnih središčih.

Francoska vlada je sprejela sklep, s katerim jemlje francosko državljanstvo generalom Noguesu, Jouinu in guvernerju Peyroutonu.

V Valenciji so slovesno pokopali bivšega španskega poslanika v Rimu Lequija.

O kulturnih zvezah med Italijo in Švico je ob velikem udeležbi odličnega občinstva predaval v Rimu urednik vodilnega švicarskega dnevnika »Neue Zürcher Zeitung« dr. Weibel.

Novo davke bodo s februarjem uvedli v Franciji. Visoke davčne pristojbine so določene za boljše hrano, za okrasje, za obleko, pohištvo, dišave, radijske aparate, avtomobile in klavirje.

Podmornice — prva in najkočljivejša nevarnost za zavezniško vojskovanje

Buenos Aires, 26. jan. s. Ameriški list »New Time« prinaša članek, v katerem pravi, da so pomenile za veliko ljudi v Združenih državah presenečenje nedavne izjave v Londonu in Washingtonu o tem, da je nevarnost nemških podmornic najpomembnejši in najbolj kočljivo vprašanje za Združene narode. V Ameriki so menili, da se je podmorniška nevarnost zadnje mesece zmanjšala. List zlasti poudarja, da so navzlic vsem pričakovanjem podmornice prav v ospredju slike, ki jo kaže sedanja vojna. To vprašanje je zlasti življenjskega pomena za Združene države, ker je njihovih čet, ki nastopajo onstran morja, vedno

več in jih je treba preskrbovati z gorivom in drugimi potrebščinami. Drži, da smo na tem področju že utrpeli znatne izgube, druge pa še bomo, piše članek. Podmornica je bila potolčena v pretekli vojni, kar bi utegnilo pomeniti, da bi jo bilo moči premagati tudi v sedanjih vojni. A doslej se to ni zgodilo. Drži, da nemške podmornice danes dejansko ogrožajo Združene narode, ti pa izdelave podmornic niso sposobni preprečiti. Vrh tega uporaba francoskih luk Nemčiji ogromno pomaga. Združene države in Anglija morajo prevažati ameriške vojske in preskrbo čez Ocean, kjer mrgoli nemških podmornic, in to je težka naloga.

Izgon sovjetskega časnikarja iz Švedske

Stockholm, 26. jan. s. Vodja podružnice sovjetske poročevalske agencije Tass v Stockholmu, nekoli Lisin, je moral zapustiti Švedsko. Odpotoval je z letalom v London. V švedski prestolnici je zaslovel zaradi svojega sramotnega vedenja. Pred kratkim ga je stockholmska policija celo prijel, ker ga je dobila v nekem javnem prostoru pijanega. Ko so ga prijel, se je začel s stražniki pretepati. Švedsko zunanje ministrstvo sporoča uradno, da je premetitev Lisina zahtevala švedska vlada po diplomatski poti.

Ameriški načrti o razdelitvi vlog v sedanjih vojni

Buenos Aires, 26. jan. s. Iz Washingtona poročajo, da dobiva v ameriških političnih krogih vedno več pristašev predlog nekaterih senatorjev, ki jih vodi Bankhead in Wheeler. Ti senatorji bi naloge, naj se vojskujejo, radi prepustili Rusom, Angležem in Čankajskovim Kitajcem, Združenim državam pa dali nalogo, naj izdelujejo vojne potrebščine. Predlog temelji na znanem načelu, po katerem naj bi Amerikanci bili dobavitelji, drugi narodi pa bojevniki. To načelo podpirajo

industrijski, kmetijski in denarniški sloji, ki podarjajo, da je velika vojska za Ameriko brez haska, saj bi jo bilo po drugi strani tudi nemogoče prepeljati čez morje zaradi vedno hujših pomorskih izgub.

VI. simfonični koncert

Snočni simfonični koncert je prav zgovorno pokazal, da res ni napačna zamisel prirediti koncerte z istim orkestrom pod različnimi taktirkami. V takih prireditvah se šele ustvari ostra meja med dirigentom in orkestrom, pojem dobrega orkestra in dobrega dirigenta, pojem, kaj resnično zmoreta oba skupaj. S sinofoničnim koncertom smo bili zelo zadovoljni in že takoj v začetku z Bellinijev Normo, uverturo, je dirigent Mirko Polič odgrnil zaveso med seboj in poslušalci ter obdržal toplo in napeto razpoloženje, dokler ni izzvenel zadnji akord. Spored je bil zelo posrečeno izbran, tako da smo občutili neizmerno širino in globino glasbenega uživanja, širokega in zadovoljnega razpoloženja. Živo smo občutili, kako objema in boža resnična muzika od navlake, ki je narejena samo zaradi akordov.

Dirigent Mirko Polič je z orkestrom storil, kar se mu je zahotelo in orkester ga je res voljno ubogal, tako da je človek užival že v tem lepem in nepriljubljenem soglasju. Orkester je obvladal do najmanjšega giba, do najmanjše podrobnosti. Zlasti je dirigent polagal pažnost na dinamično dovršenost in pravično razdelitev ulog raznih instrumentov.

Dinamično je orkester obvladal v vseh registriranih, v vseh prehodih, posebno se je to občutilo v Dvorakovi Simfoniji št. 4, op. 88 v Adagiu, ki je dinamično nevaren in kočljiv.

Vloge instrumentov je pravično razdelil, tako da je bilo brez prerivanja, vse o pravem času in na pravem mestu. Kakor smo bili na prejšnjih koncertih zadovoljni z violinami kot najbolj homogenim instrumentom v orkestru, tako smo bili sedaj zadovoljni z vsem orkestrom kot skladno enoto, kjer je vsaka skupina prevzela to, kar je cesarjevega.

Po dirigentovem preludiju je prišla Smetanova simfonična pesnitev Vltava, ki je bila višek ne samo po kompoziciji, ampak tudi po izvedbi, zlasti njen drugi del. Vse je obseženo v tej pesnitvi, kar ta voda vidi in doživlja na svoji poti, dokler se ne izgubi v daljavi.

Za zaključek je orkester zaigral simfonično pesnitev Musorgskega Noč na Lisli gori, veselo ranjanje duhov, splošen motiv kakor pri nas Klek, ki se poberejo, čim zadnji po božjem.

Od vseh simfoničnih koncertov je bil snočni najboljši v vsakem pogledu. Mislim, da bi bilo vsem zelo ustreženo, če bi koncert ponovili.

D. F.

Sirokovne nadaljevalne šole v Ljubljani v šolskem letu 1941-1942

Da je zdravo in temeljito šolanje našega strokovnega vajeniškega naraščaja velike važnosti za dober in sposoben moštovski kader, nam ni treba še posebej omenjati. Tega dejstva se ne zavedajo samo izven meja naše ožje domovine, kjer posvečajo vso skrb in brigo doraščajočemu vajeniškemu naraščaju, pač pa tudi pri nas, v našem najvišjem krogu. Tudi ljubljanska mestna občina je sama vzdrževala kar pet strokovno nadaljevalnih šol, katere so obiskovali obrtni vajenci in vajenke. Samo nekaj podatkov naj navedemo o teh šolah, ki pa jasno govorijo, kako veliko nalogo opravlja to šolstvo pri izobrazbi našega vajeniškega naraščaja. Spodaj navedeni podatki veljajo za šolsko leto 1941-42.

Zenska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti. V začetku šolskega leta je bilo vpisanih 333 vajenk in konec šolskega leta jih je ostalo 304. Šola je imela 13 razredov. Poučevalo se je tedensko po 10 ur v enem razredu, skupaj 130 ur na teden. Šola je obiskovalo 221 krojačic, 48 modistk, 27 pletničark, 4 fotografinke, 3 vezilje in 1 dežničarka. Vajenke so vplačale za šolnino 5639,20 lir.

Moška strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti. Vpisanih 224 učencev v začetku in konec šolskega leta pa jih je ostalo 200, in sicer od teh 12 soboslikarjev, 6 črkoslikarjev, 17 pleskarjev, 6 avtoričarjev, 7 fotografov, 3 pasarij, 3 knjigovozij, 4 tiskarij, 1 izdelovalec barv, 1 zlatar, 69 krojačev, 8 krznarjev, 82 čevljarjev, 14 torbarjev, 5 sedlarjev, 8 tapetnikov, 2 klobučarjev, 1 ščetar in 1 pletilec. S šolskim poukom so začeli dne 11. februarja 1942 na meščanski šoli v Zgornji Šiški in pozneje za Bežigradom do 31. julija 1942.

Strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti je začela 18. februarja 1942 in končala 31. julija 1942. Vpisanih v začetku: 142 vajencev in konec šolskega leta 128. Po strokah: 32 zidarjev, 7 kamnosekov, 9 pečarjev, 6 mizarjev, 12 tesarjev, 2 glasbilarja, 2 lesna strugarja, 1 avtokolar, 2 dimnikarja in 1 stukater. V I. razredu 44, v II. razredu 47 in v III. razredu 37 učencev.

Splošna strokovna nadaljevalna šola. Začela je s poukom 28. januarja 1942 in končala 31. julija 1942. Na šoli je bilo 89 vajencev in 102 vajenki. V I. razredu 44, v II. razredu 87

in v III. razredu 62 vajencev v 6 razredih. Poučevalo je 10 učiteljev. Ob koncu šolskega leta je bilo 62 vajencev in 83 vajenk. Po strokah: 100 frizerk, 1 slaščičarka in 1 vrtnarica, 26 brivcev, 20 pekov, 7 slaščičarjev, 6 vrtnarjev in 30 mesarjev.

Strokovna nadaljevalna šola za mehansko-tehnične obrti. Vpisalo se je v začetku šolskega leta 315 učencev in konec šolskega leta ostalo 233 učencev, od teh po strokah: 75 strojnih ključavničarjev, 52 mehanikov, 3 kovinski strugarji, 2 livarja, 2 brusarja kovin, 3 modelni mizarji, 5 urarjev-optikov, 2 kovača orodja, 4 kovino vstikači, 4 brusarji stekla, 1 puškar, 24 elektrotehnikov, 6 navadnih kovačev, 1 podkovni kovač, 21 inštalaterjev, 20 kotlarjev, 4 vulkanizerji in 4 radiotehnik. Poučevalo je 13 učiteljev z upraviteljem vred. V I. razredu 121, v II. razredu 107 in v III. razredu 87 učencev. Vajenci so vplačali šolnino 4423,20 lir.

Na vseh petih šolah v I. razredu 264 vajencev in 117 vajenk, v II. razredu 186 moških in 176 žensk, v III. razredu 220 moških in 142 žensk, skupaj vajencev 770 in 435 vajenk, vseh skupaj 1205 učencev.

Vzdrževanje in reden pouk je bil na nekaterih šolah precej težaven, in se je morala mestna občina čez marsikakšno oviro, posebno ker ni bilo na razpolago dovolj učnih prostorov. Redni šolski pouk je bil prav za prav le na trgovski nadaljevalni šoli, ki ima svoje lastne poslopje; prav tako se je pouk v redni razvil na gostilničarski šoli, ki ima tudi svojo streho na Privozu v Gostilničarskem domu. Takšno je bilo delo in življenje na strokovnih šolah v šolskem letu 1941-42.

Na III. javni produkciji šole Glasbene Matice bodo izvajali posamezni gojenci naše glasbene šole po večini spored, ki je bil pripravljen že od I. in II. javno produkcije, ki sta se vršili pred letošnjimi božičnimi prazniki, zato je marsikatera točka sporeda javne produkcije božičnega značaja. Spored pa bo izpolnjen z nekaterimi prav srečnimi nastopi iz obeh prvih letošnjih produkcij. Podrobni spored je na razpolago v Knjižarni Glasbene Matice in velja obenem kot vstopnica v malo filharmonično dvorano, kjer se bo vršila III. javna produkcija šole Glasbene Matice, jutri, v sredo, 27. t. m. ob 18.

Delo obrtniškega poverjenstva v Novem mestu

S preureditvijo obrtniških organizacij so bila na Dolenjskem ustanovljena namesto prejšnjih skupnih združenj poverjenstva, ki sedaj delujejo po navodilih centrale Združenja industrijev in obrtnikov, obrtniškega odseka v Ljubljani, ki daje sedaj tudi vsa navodila poverjenštvom ter po njih rešuje vse zadeve svojim članom. Na Dolenjskem imamo sedaj tri obrtniška poverjenstva — v Novem mestu, Kostanjevici in Mokronogu, kar najzgovorneje izpričuje moč obrtništva na spodnjem Dolenjskem.

V novomeškem poverjenstvu je vpisanih 544 mojstrov z 203 pomočniki in 302 vajenci, 114 mojstrov več kot lani. V združenju je največ vele-njenih mlinarjev in žagarjev, in sicer 136, vendar pa ti zaposlujejo najmanj delovnih moči. Za njimi je največ čevljarjev. Da je ta obrt cvetela tudi letos, dokazujejo številne prijave in odjave v združenju. Med drugimi obrtniki so častno zastopani tudi kovinarji, katerih je v novomeškem združenju 88 z 20 pomočniki. Obrti je bilo v preteklem letu odjavljenih le 7. Učnih pogodb je bilo v novomeškem poverjenstvu sklenjenih 122, med njimi največ v živilski stroki (84), v čevljarstvu 18, v mizarstvu 14, v drugih pa manj.

Il mio bambino è a letto con l'influenza... Moj otrok je bolel za influenco...

In vendita in tutte le farmacie
Dobri se v vsaki lekarni

E' INUTILE SOFFRIRE!
ZAKAJ BI TRPELI!

Le così dette forme influenzali comprendono, accanto alla vera influenza, quel complesso di malattie invernali rappresentate da tosse, febbre, faringiti, tracheiti, bronchiti.

In tutti i casi di raffreddamento è rimedio sovrano la "RODINA"

Tako zvane oblike influence obsegajo poleg resnične influence, še množico zimskih bolezni, kakor so kašelj, mrzlica, uveljela grla in sapnika, bronhitis.

Proti vsem boleznim prehlada Vam pomaga

RODINA

Contro il raffreddore e le forme influenzali
Zoper prehlada in oblike influence

Sprememba pravilnika o bolnišničnih pristojbinah

Čl. 1. pravilnika o bolnišničnih pristojbinah za zdravljenje v javnih bolnišnicah in bolnišničnih ambulancah v Ljubljanski pokrajini, odobrenega z odločbo z dne 18. julija 1941-XIX št. 33, se spreminja takole:

Na območju Ljubljanske pokrajine so sledeče javne bolnišnice:

1. splošna civilna bolnišnica v Ljubljani;
2. ginekološko-ostetriška bolnišnica v Ljubljani;
3. bolnišnica za duševne bolezni Ljubljana-Studenec;
4. zavod za raziskavanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani;
5. bolnišnica za ženske bolezni v Novem mestu.

Čl. 2. omenjenega pravilnika se spreminja takole:

V javnih bolnišnicah se pobirajo naslednje oskrbine:

1. v splošni civilni bolnici in ginekološko-ostetriški bolnišnici v Ljubljani, v bolnišnici za ženske bolezni v Novem mestu in v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji;

za III. oskrbni razred 20 lir dnevno;

za II. oskrbni razred 10 lir dnevno;

za I. oskrbni razred 60 lir dnevno.

2. v bolnišnici za duševne bolezni Ljubljana-Studenec:

za III. oskrbni razred 10 lir dnevno;

za II. oskrbni razred 20 lir dnevno.

3. v zavodu za raziskavanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani:

za III. oskrbni razred 25 lir dnevno;

za II. oskrbni razred 50 lir dnevno.

V zavodu za raziskavanje in zdravljenje novotvorb se plačujejo še sledeče pristojbine:

a) za obsevanje z radijem: od 1—10 MCD po 7,50 za enoto, od 11—30 MCD po 10 lir 6.—

za enoto; nad 30 MCD po 10 lir 4.— za enoto;

b) za obsevanje z rentgenom: pri lahkem filtru za vsakih 10 R 0,40, tri težkem filtru

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Feliks in Josipini Gorenčič iz Vel. Lipove, obč. Ajdovec, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Športno življenje GILL-a

Glavno Poveljstvo GILL-a je začelo svojo normalno delavnost, predvideno po športnem koledarju XXI leta.

6. decembra preteklega leta se je vršila v Zagrebu boksarska tekma med litorsko in ustaško mladino. Prihodnjega meseca se bo vršila zopet tekma v Veroni.

Blizajo se dekleške in deške zimske tekme v Asiaju; tekme se bodo začele 25. t. m. in se bodo končale 31.

Udeležila se bo tekem tudi reprezentanca Avangardistov iz Ljubljane, ki primerno trenira na naših smučističnih pričiakuje, da bo dosegla svoj namen.

Z njimi bo šel tudi oddelek organizirancev, ki niso našli prostora med tekmovalno skupino in lahko so srečni, da bodo prisostvovali zanimivi športni tekmi.

do 5000 R za vsakih 10 R 0,80, nad 5000 R za vsakih 10 R 0,40.

Bolnikom, ki se zdravijo v II. oskrbnem razredu, se zaračunajo pristojbine za obsevanje dvojno.

V ostalih bolnišnicah so s plačano oskrbino kriti vsi stroški zdravljenja, izjemni stroški za rentgensko slikanje in rentgenske preglede, ki se zaračunavajo po veljavni tarifi.

K bolnišničnemu zdravljenju se ne štejejo zdravljenja, za katera je treba dajati posebne terapevtske pripomočke.

V ostalem se določbe pravilnika, odobrenega z odločbo z dne 18. julija 1941-XIX št. 33, ne spreminjajo.

Ko je bila Ljubljana brez ledu...

Mogoče je naslov na videz nekoliko paradoksen! Ljubljana naj bi bila brez ledu? Kdaj? Katero leto? Pozimi ali poleti? Da, pozimi je bilo, ko je Ljubljana bila skoraj brez ledu in ga je prav drago plačevala. Naslova pa ne smemo vzeti popolnoma dobesedno.

Bilo je leta 1899. Takrat je bila zima izredno mila, sončna in topla. Bili so dnevi, ko je jutranja temperatura dosegla po več stopinj nad ničlo, kar se je letos primerilo le v nedeljo in ponedeljek, Marelice, ki jih takrat še niso v Ljubljani tako umno in marljivo gojili kakor sedaj, so tisto leto začele cveteti že sredi februarja.

V tej mili zimi pa je bil led zelo drag. V Ljubljani in okolici ni bilo mogoče nikjer dobiti ledu, ker stoječe in mirno tekoče vodice niso zamrzle in tako niso mogli tudi o sv. Matiji sekati ledu, da bi preskrbeli z njim različne ledenice, tako tudi ne ledenice mestne klavnice. Takrat je mestna klavnica še vzdrževala za ljubljanske mesarje posebno ledenico, ki je stala na vzpetini pri mestnem domu, približno tam, kjer je sedaj vhod v veliko zaklonišče pod Gradom. Ta ledenica je bila namenjena ljubljanskim mesarjem, da so tam shranjevali meso, ki ga niso mogli podnevi dopolniti prodati na svojih stojnicah v šolskem dvorcu.

Veliko je bilo takrat leta 1899 povpraševanje po ledu. Plačevali so led po prav visokih cenah. Bil je led drag ko žefranc, so pravili stari ljubljanci. Ljubljana je bila to leto primorana voziti led iz raznih gorenjskih krajev, tako iz Kranjske gore, iz Jesenice in Bleda. Pripeljani so bili v Ljubljano vagoni in vagoni ledu.

Vprašanje nabave ledu za mestno klavnico je bilo to leto prav pereče ter je prišlo celo na dnevni red mestnega sveta. Mestni svet je razpravljalo o ledu in nazadnje sklenilo, da nabavi mestna občina na Gorenjskem 80 vagonov ledu. Za nakup ledu je mestni svet soglasno in brez ugovora volil 1200 goldinarjev. Vagon ledu je stal 33 goldinarjev. Na ta sklep mestnega sveta je nato mestna občina nabavila nad 80 vagonov ledu. Toliko so ga rabili takrat za mestno klavnico. Pa tudi drugi ljubljanci so takrat vozili iz gorenjskih krajev vagon ledu, tako pivovarna Union.

Mestni svet je pozneje spet imel priliko proučevati nabavo ledu. Na eni prihodnjih sej je bil namreč plenarni seji predložen obračun o nakupu ledu, ki je točno do vinarja navajal vse stroške, ki jih je povzročil led, oziroma ki jih je napravila mestu premila zima, ko ima navadno mestna občina velikanske izdatke zaradi snega in hude zime. Izdatki za gorenjski led so bili brez ugovora odobreni.

Včeraj, na Pavlov dan, je bilo kaj muhasto vreme. Nebo močno oblačno. Sonce je skušalo pokukati na Ljubljano, toda zakrivali so ga močni oblaki. Jasnosti se je hotelo, a ni šlo. Bilo je tudi nekoliko vetrovno, proti večeru je začelo zmrzovati in vdiral je mrzlejši sever, tako da je davi postalo že hladneje in je živo srebro spet zdrknilo pod ničlo. Imeli smo drugače prav prijeten mraz. O sv. Pavlu krožijo med narodom po deželi najrazličnejši vremenski izreki, ki skušajo nakazati, kakšno da bo vreme skozi vse poletje.

»Če Pavel nebo zjasni, dobro letino naredi. Če oblake preganja, leto deževno naznanja.« pravi en tak vremenski rek, ki je razširjen po raznih dolenjskih in deloma tudi notranjskih krajih. Drugi rek spravlja Pavla skupno s sv. Jurijem. Ljudje pravijo, ko se pogovarjajo o vremenu ob topli peči na kmetih, kratko takole:

»Če jo sv. Pavel po kopnem primaha, sv. Jurij potem po snegu prija.«

»Na oba Pavla jasno vreme, jeseni sadja veliko breme.«

In še mnogo drugih vremenskih izrekov je navedenih na sv. Pavla, ki je tudi nekaj začetnik berah in se prav na njegov dan zima nekako prelomi. Polovico zime imamo že za seboj in druga polovica navadno ni več tako huda in strašna, ko se tudi dan vedno bolj razteguje in dobiva tudi sonce večjo moč in nam pošilja večjo toploto.

Letošnjo zimo smo še nekoliko dobro pretolkli, brez hušljih stisk in kriz za kurjavo, kar se je n. pr. primerilo v hudi zimi leta 1929. O letošnjem mrazu ne moremo posebno tožiti in jadikovati. Prestano je in zdravi smo!

Hahtevajte povsod naš list!

I. Jenko Urbančič:

Tatjana

Kadar zaslišim ime Tatjana, postane mi dobro volje in ustvarim si podoben dekletu plavih ali vsaj svetlih las.

Ko sem hodil v prvi razred ljudske šole, so imeli pri gospodarstevnih detih, ki mu je bilo ime Tatjana. Vsi smo radi videli to dekletce, ker je bilo baže lepo. Ne spominjam se več obraza, ampak sem vseeno prepričan, da je bilo lepo prav toliko kot vsi drugi otroci, ki so še v plenicih. Takrat so vsi lepi in nesmiselni je govoriti še o posebnih lepoti, ker pomeni lepoto že beseda dete. So izjeme, sicer pa se začnejo razlikovati otroci šele v drugem, tretjem letu. — Sedaj vem, da mi pripomaga k tisti posebni Tatjanini lepoti njena snežnobela postelja, predvsem pa svetla in topla soba, v kateri je ležala. Soba je imela svetel pod in je bila opremljena z lepim pohištvom, na oknih pa so viseli prozorni zastori. S toplim veseljem se spominjam tudi klavirja, na katerega je igrala gospodična Štebrna, Tatjanina teta. Nekaj zlatih zob, ki se je svetlikalo tej ženski ob ustnih kotih, mi je sila užajalo in sem jo ravno zaradi tega uvaževal. Ker sem videl, da postavlja pred igranjem na stojalec klavirja pole papirja, sem poizkušal tudi jaz tako: Prinesel sem si slovensko šolsko čitanko in jo odprl na strani, kjer je bila natisnjena pesemca s pripadajočo barvno podobo: »Če v polje teče zajec, za njim pa se steguje neroden možak in le za las mu je izmuznil hitri uhajajoč rep.« Ob tej pesmi, prav za prav bolj ob podobi, sem se zamislil in prišla mi je v ušesa simfonija o širokem polju, bežemem zajcu in nerodnem možu. Toda prsti so udarili slepo na bele tike, zato je nastalo žalostno nesoglasje in sem bil razočaran.

Da, do danes je Tatjana že zrasla in mora biti ravno spajkec. (To besedo si je izmislil moj prijatelj za dekleta, ko niso več ravno smrkleje, ki bi jih lahko poslal po tobak, pa tudi ne že gospodične, do katerih moraš imeti abzir, če nočeš, da bi te premorile z ostrim pogledom, in ker moj prijatelj zasmejuje take spajke — prav tako tudi jaz — zaradi njihove otroško-domisljave važnosti, jih je na sprehajališču zaznavoval s ševilkami; baje jih je našel že čez duca). Če je še danes tako lepa, ne vem. Tudi neke drugo dekletce, ki sem jo nekoč pestoval — njeni starši so imeli prav tako

lepo opremljeno stanovanje z belo prepletkanimi vrati — sem videl kasneje; bilo je zares grdo. Ali pa na primer jaz: mati mi pravi, da sem imel kot dete prav bele lase in sem bil res srečan ter previden, kasneje pa sem postal vedno bolj trmast in neubojljiv ter sem se začel potepati. Tiste matere nade, da bom vedno srečan in previden, so torej propadle. In sedaj sem tak »halambroz, kot pravi mati, da me ni kar nič vesela; in tudi pri dekletih nimam sreče.

Druga Tatjana — klicali so jo Tanja — je bila velika in sila, sila drobna, obraz pa je imela angeleski. Bila je kot nedolžno dete, kakaj imela je otroški glas in ravnotak pripovedni slog.

Tisti čas sem hodil v četrto šolo, poljubil pa se do takrat z žensko še nisem nikoli. Res, žal ji je lahko, ker mi ni bila naklonjena: ko golobčka bi me imela, čisto belega. Da, bil sem še tako sramežljiv, da se ji nisem upal razkriti ljubezni; o poljubu, o tem se mi je le sanjalo. In vprav zaradi tega sem pogorel. Seveda, sedaj se smejem temu. Taki smo sploh vsi ljudje, da nam je najhujše tisti gorje, ki nam je najbližje, posebno še, če je pred nami. Na ono, ki smo ga že zdavna pretrpeli, gledamo s toploto v srcu; če pa

je še ljubezensko, se mu celo smejemo. Prav tako, ko kadar pridemo s snega in divje burje v zakurjeno sobo; zunaj še vedno režejo ostre snežinke, mi pa se stisnemo k toplemu ognjstenu in prisluškujemo s toplo radostnim srcem divji burji in ječanju tramovja.

Ta Tatjana je bila tudi drugo in do sedaj zadnje dekle, ki je bilo krivo mojim ljubezenskim pismenim izbruhom. In prav tako tudi to ni smelo, zakaj to so bili začetki, kakor ima pač vse svoj začetek, razen — kakor trdijo — vselej in pa večnost.

Ko sva se potikala s prijateljem ob morju s potepuško culo, sva šla, bolj rečeno: usla čez ograjo — bilo je na Trstnu — na veselico. Tisti večer sva spoznala dekle v pisanočrtasti obleki. Bilo je svetlolaso, lepe postave, lepega in sila, sila mirnega obraza. Ime ji je bilo Tatjana.

»Skoraj bi se zaljubil,« sem dejal prijatelju, ko sva čez nekaj dni stopala po ostrim prahu brezkončne ceste. Ampak potepuško-žicarjevo srce je — na srečo — razkosano v mnogo, mnogo delcev, razstresenih po mnogih, mnogih krajih.

Naslednje leto, ko sem šel s potepuško-žicarjem telečnjakom v svet sam, sem srečal pri blagajni dve gospodični, ki sta dopevedovali blagajnik, da bi radi tak in tak vozni listek. Razumel sem nespornost, se vmešal ter raztolmačil in bilo je v redu, zato sta se mi zahvalili, jaz pa sem rekel: »Prosim!« Ko je prišel vlak, sem stopil v tretji razred, eno dekle pa v drugega.

Z denarjem sem bil takrat že pri kraju, zato sem razmišljal in se domislil. Ko je prišel sprevodnik, sem ga zaprosil, če me pusti, da grem prodajat razglednice — slikal sem jih sam s tušem — skozi vse vagonne drugega razreda, v katerem se vozijo po navadi imenitnejši ljudje. Dovolil mi je, zakaj bil je še mlad, bolj šaljiv in ne tako službeno strog, kot so nekateri stari, posebno tisti s privihanimi brki, ki potepuhom-žicarjem prav nič ne ugajajo. — Ko sem prišel do »vega dekleta s postaje, sem ji ponudil prav tako kot ostalim, zakaj zdelo se mi je nedosledno, delati izjemo.

»Oglasite se, prosim, ob povratku!« mi je dejala prijazno.

In ko sem oblezal vse vozove, do postnega, sem se vrnil k njej, ki je samevala v mirnem oddelku.

ČAROVNIČINA

TOMAŽIČ BERANEK

53.

Skozi odprto okence ju je gledal lunin krajec ter jima pokazal pot.

»Tu, skozi okno pobegneva!« je zašepetal dečko. »Vrata bi še morda zaškrbala in bi naju izdala!«

Prisluhnila sta: na podstrešju je bilo posvetovanje, v sobici pa govorjenje obeh njunih dihov. Vse je bilo torej v redu. Tiho sta zlezla skozi okno in že sta stopala; ne, nista stopala, ker čarovniški škornji so ju nosili kar po zraku.

54.

Na podstrešju pa sta medtem čarovnika že sklenila njuno smrt...

Med dva pokonci stoječa trama sta obesila velikansko rezilo, ki je čakalo, da eden izmed njih pritisne na vzvod...

Ko sta bila z rezilom gotova, sta skoraj legla po tleh ter prisluškovala. Skozi podstrešne špranje sta čula otroško čebljanje:

»Grofič, čarovničina hči, grofič, hči!...«

Komedija »Vihar v kozarcu« na Rokodelskem odru

To lepo komedijo so uprizorili pred tednom, sinoči pa ponovno podali številnemu občinstvu, ki je sprejelo igro z radostjo in navdušenjem. Ker bodo igro ponovili vsaj dvakrat, hočem po repriži spregovoriti nekaj pripomb v lažje umevanje dela. — Pisatelj Frank je tu srečno posegel v občinsko politiko in njeno okolje ter nam nabral iz nje vse osebe, ki nas zabavajo, da je veselje.

Dr. Tos je mestni občinski svetnik in stoji tik pred izvolitvijo za župana. Tedaj mu skoči na pot novinar Burdach, ki je objavil v Večerni gošpi novico o Tosu, ki da je nesocialen. Nastopi gospa Vogel, ki je vsa nesrečna, ker ji je občinska uprava vzela psička Tončka zaradi neplačane davka. Prosi pomoči dr. Tosa; toda ta jo zavrne. Z njo se ne socialnem ravnanju z ubogo prodajalko cvetlice Voglove je povzročil novinar, da je doživel Tos na volilnem shodu polom. Poleg tega je vzel Burdach psička iz slugove hiše in ga vrnil Voglovi. Ta malenkostna zadeva je vzbudila dosti hrupa — res je bila »vihar v kozarcu«. Dr. Tos je iz maščevanja naneril tožbo proti novinarju, ki da je ukradel psička. Stvar je vzbudila mnogo smeha, zlasti pa pri sodni obravnavi, pri kateri se pojavijo poleg dosedanjih še nove osebe, med njimi naj omenim zlasti sodni dvor in še sodniškega slugo. Pri vsem komičnem dejanju se razvija stvar tako, da se razrešijo simpatije med nekaterimi osebami komedije v dokončni rezultat: trije pari se najdejo.

Snov dejanja kaže nekaj resnih razmotiranj, tako o programu občinskega svetnika Tosa, največ pa je tu komičnega: tako žalost in prepričanje, zlasti pa v smešnih osebah, ki nas kratkočasijo, predvsem sluga, a tudi drugi.

Igranje je bilo gladko. Dr. Tosu je vloga narokovala resen značaj in g. Čehuta ga je pogodil. Žurnalista je spretno tolmačil g. Korošec, ki ga odlikuje krepak govor in izgovor. Gospo Vogel pa je v njeni preprostosti in ljudski zgovornosti izvrstno podala Zupantičeva. Vrhunec zabave pa je nudila komična osebnost, mestni sluga, v Aceltovi interpretaciji. Tudi ostale osebe so se odlikovale. Režiser Korošec je vodil igro zares odlično.

Veseloigra je napolnila dvorano do zadnjega sedeža in stojišča, zabavna igra z svojo lahko vsebino bo pa še privabila občinstvo, ki želi razvedrila. Dr. Gr.

in hčrine in sinove kosti in gledal bodo Boga in vsi bomo zvedeli in videli, da je Bog Gospod.

Te kosti bodo oživele! To božje zagotovilo nam bo dalo dovolj moči in poguma tudi za bodočnost, kajti tako je, da se zdj človeku: prerok Izaija se oglašja: »Tisti čas se bo žena oklenila onega moža, rekoč: svoj kruh bomo jedle in v svoja oblačila se bomo oblačile, samo svoje ime nam daj. Tisti dan bo Gospodov. In vsak, ki bo vstal, bo svet imenovan.«

Greh in zločin lahko slavita zmago. Vsi vemo, da le zlo more početi tako strašno. Po preroku pa nam Bog spet tako govori: »Kaznoval bom grešnike, ko se dopolni število izvoljenih.« Ta kri nedolžne Mavsarjeve družine naj bi to dopolnila. Sprejmi Bog nedolžno kri v zadovoljenje in skrajšaj dneve trpljenja!

Športni drobci

V soboto in nedeljo so se v Leipzigu pomerile telovadkinje iz Hamburga, Leipziga in Berlina. Bil je to medmestni triboj. Zmagale so telovadkinje iz Hamburga, katerim je sodniška komisija prisodila 559 točk. Na drugo mesto so se plasirale Berlinčanke z 552,2 in končno one iz Leipziga, ki so si nabrle 545,4 točke. Po doseženih točkah je razvidno, da je bila borba vroča. Prvič po dolgih letih pripravljavca so telovadkinje prikazale talno telovadbo, ki dozdaj še ni bila prikazana na nobeni telovadni prireditvi. Pri talni telovadbi pa so se najboljše pokazale dekleta iz Leipziga.

V Celovcu so imeli v soboto in nedeljo velike hitrostne drsalne tekme, pri katerih so sodelovali najboljši nemški drsalci. Največje zanimanje je bilo za srečanje med Dunajčanom inž. Stieplom in pa Berlinčanom Engelandom. Pomerila sta se v večih disciplinah. Pri skupni oceni je zmagal Berlinčan, ki si je nabral 213,50 točk. Šele na tretje mesto je prišel Dunajčan Stiepl. Najzanimivejše so bile drsalne teke na 500 m, 10 km in 3000 m. V teku na 10 km je zmagal Berlinčan v času 18:48,3. Stiepl pa je potreboval za isto progo 19:13,3. Kaj več o teh velikih zimskih igrah v Celovcu pa še med tednom.

V okvirju hokejskih tekem za nemško državno prvenstvo je bilo včeraj odigranih nekaj tekem. Tako sta se na ledeni ploskvi pomerili moštvi Mannheim in BSC iz Berlina. Zmagalo je moštvo Mannheim s 3:2 in se tako plasiralo v nadaljnje tekmovalje. — Z rezervno pa beležimo tudi izid tekme KAC in nemškega državnega prvaka Riesersee v Monakovem. Kakor smo izvedeli iz pr-

Ljubljana

Obvestila

Podružnica sadlarskega in vrtnarskega društva v Mostah vabi svoje člane, da se tekom 8 dni javijo za semenski krompir, in sicer pri do-
tihnih članih, pri katerih so ga dobili lansko leto.

Ljubljansko gledališče

Drami

Torek, 26. januarja ob 17.30: »Deseti brate. Red Torek.

Sreda, 27. januarja ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Red Sreda.

Četrtek, 28. januarja ob 17.30: »Veliki mož«. Red Četrtek.

Operi

Torek, 26. januarja ob 17: »Sestra Angelika«. — Sedma simfonija. Red A.

Sreda, 27. januarja ob 17: »Beg iz seraja«. Red B. Četrtek, 28. januarja ob 17: »Thais«. Red Četrtek.

Petek, 29. januarja: Zaprti (generalna). Sobota, 30. januarja ob 17: »Zemlja smehljajca«. Red Premierski.

Z Gorenjskega

Na vzhodni fronti je padel koroški rojak, vitez železnega križa, Hari Polewacz, ki je bil odlikovan z zlatim nemškim križcem 1. in 2. stopnje ter z različnimi drugimi odlikovanji. Poveljeval je polku oboroženih oddelkov SS. Nadelje so padli 28 letni višji lovec Hans Simoner, 42 letni narednik Franc Klingenstein, desetnik Herbert Abfalter, 34 letni planinski naddesetnik Jurij Leban, 23 letni desetnik Alojz Rasch, 19 letni topničar Hans Jürgen Weiss, letalski narednik pri strmoglavcih Jožef Wider, 26 letni podčastnik Peter Groll, 21 letni sanitetec cand. med. Hans Hainburger, desetnik Franc Kolpič, 22 letni prostovoljec pri SS Rudolf Pietschnigg in nadzornik ranjencev Rudolf Stokli.

Proslava obletnice prevzema oblasti. Gorenjski časopis »Karawanken Bote« poroča, da se bodo 30. januarja vršile povsod slavnosti v proslavo desete obletnice dneva prevzema oblasti.

Zasedanje občinskih komisarjev v Kranju. To dni je bilo v hotelu »Evropa« v Kranju zasedanje občinskih komisarjev v kranjskem okrožju. O bistvu in vsebini nemškega občinskega reda je predaval član stranke Breitschneider, ki je obravnaval zlasti točke občinskega reda, ki se tičejo Gorenjske, kar bo prišlo v poštev, če bodo ustvarjeni vsi pogoji za samoupravo. Predelal je tudi osnovne pogoje za pridobitev samouprave občin na Gorenjskem. Predaval so še drugi strokovnjaki o upravnih vprašanjih.

Smuške tekme v Zireh. Telovadno in športno društvo v Zireh, smučarski oddelček, je pred nedavnim priredilo smučarski tek na 1500 m z višinsko razliko 800 m. Tekmovalo je 19 moških, najboljši čas in prvo mesto je dosegel sin župana Ivan Selak iz Stare vasi. Progo je prevozil brez padca v 66 sekundah.

Izdanje knjig iz občinske knjižnice v Domžalah. Krajevna skupina v Domžalah bo od 21. januarja tedensko izposojala knjige iz občinske knjižnice in sicer vsak četrtek od 19 do 19.30 v uradu stranke. Knjižnica ima zlasti leposlovne knjige, na razpolago pa so tudi strokovne knjige iz raznih znanstvenih strok.

Spet dve novosti

bo začel priobčevati naš list, da ustreže načelu, ki smo si ga zastavili: dajati našim naročnikom in bralcem čim več in čim zanimivejšega berila. — Zato bomo

1. februarja

začeli priinašati v podlistku izvrlni roman mladega slovenskega pisatelja Toneta Glavana pod naslovom:

»Zemlja je zadihala«

Hkrati bo »Slovenski dom« začel objavljati izredno zanimivo delo z doslej neznanimi ugotovitvami o boju Napoleona I. s papežem in Cerkvijo pod naslovom:

»Zamolčani Napoleon«

Kdor si hoče zagotoviti za nekaj mesecev zanimivega berila, naj s 1. febr. naroči

»SLOVENSKI DOM«!

vega vira, je zmagal KAC z 2:3. Tekma je bila prijateljska in ni veljala za prvenstvo.

V nedeljo so se v ringih srečali amaterski boksarji iz Nemčije in Švedske. Zmagali so domačini z rezultatom 12:4. Borbe so bile silno napete.

Mavsarjeva družina na zadnji poti

Ostanke ožganih trupel so pokopali na pokopališču v Mokronogu

Farani mokronogške župnije se še niso zbrali tako polnoštevno na pokopališču kakor na dan, ko so položili v skupen grob mučeničarje Mavsarjeve družine. Mlado in staro je prihitelo semkaj, da poslednjič počasti zemске ostanke dobre Mavsarjeve družine. Ta dan bo ostal vsem v neizbrisnem spominu in je za vedno mejnik, ki je ločil tudi prebivalstvo teh krajev, da bodo hodili za temi svetlimi liki, ki so s svojo krvjo napojili našo zemljo, da bi rodila dobre sadove.

Ostanke zažganih trupel Mavsarjevega očeta Jožeta, njegove žene Terezije roj. Bukovec, in ostanke trupel marljivih Mavsarjevih otrok Mieke, Darka, Petrika in Stankota, so zbrali v skupno krsto in jih pripeljali v Mokronog. Ob odprtem grobu je spregovoril v slovo Mavsarjevi družini župnik g. Slanič Janez. Njegove besede niso bile besede slovesa. Žalosti, temveč besede upanja, ki ga lahko gradimo samo zaradi muče-

niške krvi številnih slovenskih žrtev. S prerokom Ezekielom je govoril: »In peljala me je roka Gospodova na sredi polja, ki je bilo polno kosti. Vodila me je vse okrog po polju, kjer je bilo polno trohnelih — suhih kosti. In Gospod je rekel: Sin človekov! ali misliš, da bodo te kosti oživele? In odgovoril sem, pravi prerok; Gospod Bog, ti veš! In rekel je Bog preroku: Reci kostem: suhe kosti, poslušajte Gospodovo besedo: z žilami in mesom in kožo vas bom obdal in duha bom v vas poslal in oživele boste in zvedele boste, da sem jaz Gospod. In dvignil so se začele kosti in obdajali z mesom in stali so pred njim živi ljudje.«

Zdi se, da Bog ponovno pošilja preroka okrog, da nam vsem govori z močnim glasom: Te razmetane, ožgane in raztresene kosti bodo oživele in združile se bodo očetove in materine

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

3.

Žabar

Bilo je že precej mračno, ko sta dospela dva potepuha, ki sta obšla vas Morby, na deželno cesto. Izogniti se vasi, je bilo zelo težko in naporno, kor je dež, ki je padal ves dan, spreminjal zorana polja v blatno brozgo. Hoja je bila skrajno neprijetna.

Prvi potepuh je bil visoke postave, neobrit, zanemarjen. Nosil je obledeli rjavi suknjič, zapet z gumbi do brade. Klobuk je imel potisnjen na teme. — Njegov pajdaš je bil v primeri z njim majhne postave, čeprav je bil srednje velik in dobro raščen, širokopleč korenjak. Med potjo po cesti nista spregovorila niti besede. Manjši možak je obstal dvakrat in zastrmel v temo, ko da ga kdo zasleduje. Nenadoma je zagrabil za ramo večjega moža ter ga urno potegnil za grmovje, ki je raslo ob cesti. To se je zgodilo v trenutku, ko je med hrupom in škropljenjem blata švignil avto mimo njiju. Kmalu sta zavila s ceste, prečila nekaj razostrov in prišla na rob neobdelane njive, čez katero je vodila stara sled.

»Sedaj bova kmalu na mestu,« je zamrmral mlajši mož. Večji je priklimal z glavo. Kljub vsej uravnoveše-

nosti, so njegove oči budno opazovale in ogledovale vsako najmanjšo točko pred seboj... samotno hišo na obzoru, ki je bila podobna kozolcu, grofijo Essex... kakor je mislil, sodeč po številkah avtomobila. Številko je opazil, ko je avto zdrvel mimo njega. Neobdelana zemlja... morda je vodila h kakim stari, zapuščenim gramozni jami, ki je že izžrpana... ali pa h kamnolomu? Ob poti je bila pritrdjena na majavem steburu oglasna deska. Bilo je preveč temno, da bi bil čitljiv že na pol izbrisan napis. Le beseda »apno« je bila še dobro vidna.

»Torej kamnolom?«

»Šele pozneje bo mogoče ugotoviti, če je to res kamnolom.«

Pod suknjičem je občutil svoj browning. Nosil ga je v zadnjem žepu. Pomoti ni bilo pričakovati in je tudi ni pričakoval. Karlo ga je v središču mesta vzel v bedni avto ter ga vozil na okoli v dežju, tako da je vozil po stranskih poteh ter se izogibal mest in vasi. Čeprav bi sedel Genter tudi ob soferjevi strani, se ne bi mogel orientirati. Posadili pa so ga v temno notranjost avtomobila, da ni prav ničesar videl.

Wellingtondale in njegov spremljevalec, ki sta ga čuvala, nista bila na avto

pripravljena. Potepuh z avtom je bila nezasišana zadeva. Ko je na dogovorjenem kraju v središču mesta čakal na Karla, je nenadoma pred njim obstal avto. Pritajeno mu je nekdo zaklical: »Vstopile! Nato so ga posadili na zadnji sedež in po že omenjeni vožnji sta stopila iz avta in nadaljevala pot po polju. Genter je videl pred seboj zavjave železne vozičke, razmetane železniške tirnice, med njimi globoke, z dežjem napolnjene razstrelilne jame. Na drugi strani — na ostrem robu kamnoloma — je stala majhna lesena kočica in k tej je namenil Karlo svoje korake.

»Nervozen si, kaj?« ga je vprašal. Glas mu je zvenel poln prezira.

»Ne posebno,« je rekel drugi hladno. »Verjetno je, da so žabarji tamkaj v kočici.« Karlo se je nalahno nasmehnil.

»Tamkaj ni nobenega,« je rekel. »Le žabar. On pride iz kamnoloma. Izpod kočice se namreč nahaja stopnišče. Dobra ideja, kajne? Koča visi ravno nad jamo in stopnic ne mogoče videti, čeprav se splaziš po trebulu in gledaš preko roba globeli. Jaz sem že enkrat to poizkusil. Njega ne bodo nikoli ujeli, tudi če bodo poslali somkaj milijone detektivov.«

»In če kamnolom obkrožijo detektiv?« je menil Genter.

Spremljevalec je odkimal.

»Pa vendar ne misliš, da on tega ne bo pravočasno izvedel in ni že na vse misli, če bi ga hoteli ujeti. On vse

ve, žabar!« Pogled je uperil na roko drugega moža. »Ne bo te hudo bolelo,« je rekel. »In se izplača! Nikoli več ne boš brez tovarišev, Harry. Če boš prišel v neugodno položaj, te bo branil prvi in najboljši odvetnik in te bo rešil. Mi iščemo take mladeniče, kakršen si ti, kajti mnogo je lumpov, ki si bogve kaj domišljujejo, če store kakšno malenkost. Vem, da boš sposoben, da vodiš in izvršuješ velika dela, in če za žabarja ukreneš kakšno posebno delo, te za to prav pošteno nagradi. Če pa oboliš ali če si lačen, ti bodo žabarji pomagali. To je vendar lepo, kajne, in kaj hočeš še več?«

Genter je molčal. Bila sta le še kakšnih 12 korakov od kočice, ki je stala nasproti močnemu poslopju, sestavljenemu iz močnih brun, z vratmi in zagrnjenimi oknicami. Mož, ki se je imenoval Karlo, je dal Genterju znamenje, naj počaka, sam pa se je podal naprej in potkal na vrata. Genter je videl, kako je mož stegnil roko k oknu in oknico za široko roko odprl. Sledil je daljši šepetajoči razgovor, potem je prišel Karlo nazaj.

»Rekel je, da ima delo za tebe, delo, ki ti bo vrglo krasen dobiček, če boš pameten, seveda. Pasjo srečo imaš! Ali poznaš Rochemore?«

Genter je priklimal. Poznal je to aristokratsko predmestje.

»Tamkaj stanuje mož, katerega je treba »okoli prineesti«. On prihaja vsako noč z vlakom, ki pripelje na po-

stajo ob 11.15. Vrača se iz svojega kluba in gre peš domov. Na poti domov gre tudi po temni ulici in s korobačem bi se ga dalo brez posebnega truda spraviti na oni svet. Le udarec, in konec je z njim. To pa ne pomeni, da ga je treba umoriti. Razumeš?«

»Zakaj pa želi, da to storim?« rado vedno vpraša veliki potepuh. Odgovor in pojasnilo sta bila več ko razumljiva.

»Vsi novi morajo storiti nekaj, da dokažejo svojo hrabrost. Torej, kaj meniš o tem?«

Genter se ni obotavljal z odgovorom. »Storjeno bo,« je rekel.

Karlo se je vrnil k oknu in poklical spremljevalca, naj mu sledi.

»Ostani tukaj in pomoli levo roko skozi okno,« je rekel.

Genter je zavihal manjšeto svojega razmočenega rokava nazaj in vtaknil levo roko skozi razpoko. Njegovo roko je nekdo s trdim prijemom zagrabil in istočasno je začutil nekaj mehkega in mokrega na svojem zapestju. Misli je, da čuti gumijev pečat ter je pričakoval bolečino, ki bi morala slediti. Bolečina je res sledila. Bilo je ko žareče zbadanje tisočerihi igel. Nato je prijem ponehal. Genter je potegnil roko nazaj in strmel začudeno na risko, po-mešano s krvjo in črnilom, ki mu jo je nekdo vtetoviral na roko.

»Ne zbrisi!« mu je rekel pridružen glas, ki je prihajal iz temne notranjosti kočice. »In sedaj lahko prideš notri.«

Zgodovina dolge bitke za Severno Afriko

Sedanji vojaški položaj v Sredozemlju je v zvezi s širšim okvirjem afriške vojne in le v tem smislu ga je treba presojati

Agencija Stefani je preteklo soboto prinesla podroben pregled vseh dosedanjih bojev v Severni Afriki, bojov, ki so skupno trajali štiri mesece manj ko tri polna leta. V tem svojem zanimivem poročilu pravi:

Velika bitka, v kateri se je Italija 32 mesecev borila ob afriški obali Sredozemskega morja, je dosegla svoj epilog. Bistvene točke te borbe s kakovostno bolj izbranimi in količinsko številnejšimi silami angleškega imperija so znane od prvih spopadov okrog utrjenih postojank Capuzzo in Maddalena do naslednjih množinskih bitk. Brž ko se je pokazala naša grožnja proti Egiptu in preko njega proti angleškemu imperialnim oporiščem na Srednjem Vzhodu v konkretni obliki, kar se je zgodilo z ofenzivo poleti 1940, s katero smo prišli v enem skoku do Sidi el Baranija, je Anglija zbrala mnogo ljudi in zlasti sredstev ter pričela proti nam v naslednjem novembru svojo

prvo zimsko ofenzivo

ki se je časovno vezala z naprej določenim napadom na naše albanske postojanke in ki naj bi že tedaj zlomila sposobnost italijanskega naroda in njegovo voljo do vojne. Tedaj smo se umikali v borbah in ob ogromnih izgubah, katere smo natančno in prosto priznali, do črte El Agheila—Marrada, kjer je bil napor nasprotnika ustavljen in odkoder smo spomlad ob sodelovanju nemškega zaveznika zopet zavzeli Cirenaiko. Z bliskovito akcijo smo prišli do libijsko-egiptske meje že za Veliko noč 1941, to je v tistih dneh, ko se je Jugoslavija zrušila in je smrtno zadeta Grčija v marcu prosila za premirje. V naslednji zimi se je sovražnik na široko okoristil s trdnjavo Tobruk, ki je ostala v njegovih rokah, ter je obnovil napad na nas

drugič prisilili k umiku proti Sirtiki

Ustavljena v poskusu, da bi prodrla z Bebelja za hrbet našim oddelkom, ki so se umaknili ob cirenaškem loku, in močno obdelovana z naglim protinapadom motoriziranih italijansko-nemških enot, ki so se bliskovito odtegnile njenemu množinskemu nastopu, je bila angleška armada znova odbita v najkrajšem času do postojank pri Ain el Gazali. Tu so se pričele naše operacije v naslednjem maju.

Ko je bil porušen južni steber nasprotnikove razvrstitve v dneh Bir Hachemia in ko so bile zavzete utrjene črte pri Ain el Gazali, je bila 21. junija

zavzeta močno utrjena trdnjava Tobruk

kjer se je 33.000 mož s 5 generali, skladišči in zadostno oskrbo še naprej borilo 6 mesecev, pa se končno predalo našim četam po 24 urni bitki.

V prvi najostrejši borbi, ki so trajale več tednov, je bila celotna 8. angleška armada dejansko uničena, kakor so naknadno izpovedali angleški voditelji. Ostanke te armade so bili v takem stanju, da niso mogli preprečiti in niti ne zakasnit nadaljnega prodiranja čet osi. Ko je bila v naskoku zavzeta Halfaja, vrata Egipta, in nato še Marsa Matruh, so se čete Osu utrile v prvih dneh junija pri El Alameinu. Nevarnost je sedaj pretela najvažnejšim središčem misle delte. Italijansko-nemške enotice so bile

100 km oddaljene od Aleksandrije

Iz Srednjega vzhoda, Indije in Južne Afrike je medtem prihajalo v naglici vse, kar je mogel sovražnik zbrati, vrnitev avstralskih in novozelandskih divizij je bila prekinjena in preklicana. Ljudje

Ste že slišali

Papež, ki je pridržal samo kardinalom pravico voliti novega vrhovnega cerkvenega poglavarja, je bil Rolando Bandinelli, doma iz Siene. Vlado je pod imenom Aleksander III.

Ura udari v enem letu 157.680.000 krat, njeno kolesje pa v tem času naredi 6.000 km poti.

Šele po smrti Aleksandra Velikega so začeli na kovance upodabljati človeške glave. Prej so bile na kovanih novcih upodobljeni le glave božanstev.

Kolikor je doslej znano, naredi najdaljši polet brez kakšnega vmesnega pristanka med vsemi pticami kobilar, in sicer nad 4000 km.

Največja kepa zlata, ki so jo doslej izkopali iz zemlje, je bila tista, ki so jo našli leta 1857 v Sierra County. Tehtala je 5000 unč, ali 140 kg.

Jože Krivec:

Klešček išče zlato

Jama pa je rasla, se poglabljala, zijala vedno bolj. Ze se vzravnan postavil nista več videli iz nje, le še lopate zemlje so padale na svetlo. Kramp je pel in udarjal ob kamenje, lopate so rile, motike so sekale. Prepotene srajce so se sprosti sušile na vročih telesih, da se je kadilo z njih, pot je kapljala s čela v mrtvo zemljo, globoko v jami, ki še dražja ne bi rodila. Čvrste mišice so se neprestano krčile in širile, zaganjale kramp, motike, še za južino sta si vzela le kratek čas, pa že spet odhajala na delo. Lestvo sta morala priložiti, da sta se spustila v jama in spet zlezla iz nje, a o zlati Atilovi krsti še ni bilo luha ne sluha. Nobenega sledu o njej. Vedno enako daleč sta bila od nje, prav nič še ni bobnela zemlja pod njima. Včasih sta poskušala trkati po stenah, da bi se od kod zaslišalo votlo bobnenje. A ga ni bilo in z njim tudi ne zlata, ne bogastva, ne sreče zanj in za revne ljudi...

Ljudje že skoraj niso mogli več vzdržati v negotovosti. Vsi so bili prežeti z radovednostjo. Po vseh-mogočih poteh so hoteli priti Kleščekovi molččnosti za hrbet, na vse načine so poskušali, a jim le ni uspelo. Le to so zvedeli, da mislita koptati še dolgo, dolgo in globoko.

Celo na drugem bregu Dravinje so se ustavljali, stegovali vratove in zijali proti kupu sveže zemlje. »Kam le neki vrta, tabiti Haložan!« so se mu posmehovali. »Še za sol si izposojeuje, pa bo zidal? Kočar bo zidal?«

in potrebnosti so prihajale iz Anglije in Amerike po Rdečem morju, da bi ojačili nasprotnikov odpor. Na ta način je bila angleška 8. armada popolnoma obnovljena in opremljena z obilnimi novimi oklepnimi in motoriziranimi sredstvi. Naš končni skok proti Nilu je tako postal nemogoč.

Medtem ko so se Angleži okoriščali z bližnjimi pristaniškimi oporišči in bogatimi viri zaledja, se je morala naša armada, ki je bila preizkušena v prejšnjem zmagovitem naporu,

boriti z dolgo puščavo za hrbtom

in je bila odvisna v vsej svoji oskrbi od varnosti sredozemskega prometa. Angleška admiraliteta je zbrala na morju največji del svoje podmorniške mornarice, okrepjene z močnimi ameriškimi skupinami, da bi čim bolj otežkočala naš promet po morju. Borba podmornic, ki so jih podpirala torpedna letala, se je neprestano usmerjala proti naši plovbi v Afriko in iz nje. V takih okoliščinah je sovražnik z močimi četami in oklepnimi sredstvi pričel svojo

tretjo ofenzivo

Sile osi so drzno vzdržale sunek, ki se je pričel ob koncu oktobra s skrajno silovitostjo. Napad je bil zadržan, ustavljen in odbit. Kakšne so bile angleške izgube v dneh El Alameina, se je zvedelo iz priznanj najvišjih nasprotnih generalov in iz soglasnih izpovedi ujetnikov.

Ko je bil obširni umikalni manever neizogiben, se je hudo preizkušena angleška armada omejila na to, da je bolj sledila kakor pa zasledovala naše mehanizirane oddelke, ki so v bojih pri Halfaji, El Ageili v Sirtiki in te dni v Tripolitanijski dokazala, da niso izgubile svoje borbene sposobnosti in so s tem obdržale svojo nekdanjo hrabrost. Na ta način sta bila zagotovljena prostor in čas in so bili onemogočeni poskusi obkolitve ter zajamčeno vedno bolj z zmagovitimi spopadi prednjih straž dostikrat v zelo kočljivih okoliščinah, kritje glavnine.

Drago je plačal sovražnik svoje uspehe

To je zgodovina dolge bitke. Če je treba priznati uspeh, ki ga je sedaj dosegel sovražnik, lahko prav tako poudarimo, da ga je plačal z najvišjo ceno po zaslugi naših vojakov in nemških zaveznikov, ki so znali zadati nasprotniku najbolj trpe poraze in ki so v celoti izkazali svojo hrabrost in svojo predanost dolžnosti in zastavi. Zrtovanje ozemlja, ki je sedaj potrebno, je gotovo boleče, tembolj, ker gre za predele, ki so pripadali Italiji že tretjino stoletja in katere je Italija oplodila z dolgotrajnim delom in mnogo krvi, toda v vojni je ozemlje vedno le en sam činitelj in ne konec manevra, z druge strani pa je zlasti v vojni kontinentalnih obseznosti, kakršna je sedanja usoda vseh ozemelj, zlasti onih onstran morja, v zvezi z zadnjo in dokončno zmago. Le ta zmaga šteje in odloča. Taka izkustva so Italijani že spoznali. Sedanji vojaški položaj v Sredozemlju je v zvezi s širšim okvirom afriške vojne. V tem smislu ga je treba ceniti in presojati. Angleško-ameriško izkrcanje v Francoski severni Afriki in sledeča zasedba Tunisa po četah osi sta resnično izpremenila v bistvenih strateških pogledih sredozemsko vojno.

Nek dopis listu »Gazette de Lausanne« iz Longona navaja: Kakor je triumfalna ura zasedbe Tripolisa za Angleže, vendarle vojni dopisniki iz Afrike ne skušajo pretiravati pomena uspeha. Dopisnik angleškega dnevnika »Evening Standard« napoveduje celo silovit protinapad Os, brž ko se bodo Rommlove čete strnile s tuniškimi četami. List priznava, da tvorijo čete osi hrabri vojniki pod vodstvom izkušenih poveljnikov, ki razpolagajo tudi z najkrajšimi oskrbovalnimi zvezami. Dopisnik tudi zatrjuje, da bo strnitev obeh armad osi v Tunisu postavila zavezniško vrhovno poveljstvo pred najtežji strateški problem po izkrcanju v Severni Afriki.

Salomonska razsodba, čigav je otrok

Pred nekaj dnevi je bila pred nekim sodiščem v Ankari zanimiva sodna razprava, ki ima pač svojevrstno in ganljivo ozadje. Ob priliki zadnjega velikega potresa v Turčiji — piše nemški poročevalec iz Aten — sta dve kmetici v največjem strahu, da ju ne bi zidovje zasulo, zbežali iz svojih hiš, obe pa sta pozabili doma svojega otroka. Čez nekaj dni, ko se je zemlja spet umirila in je nevarnost pred potresi minila, sta se ti dve turški kmetici vrnili domov ter si začeli ogledovati razvaline. Nenadno sta zaslišali pod njimi

Cesar moški niso izlekli, so pa hotele ženske. S svojimi zvitimi in priliznjnimi jeziki so začeli siliti in opletati okrog Kleščekove žene. Ženska se z žensko razume in boljši mojstri so v poizvedovanju in sklapljanju novic kot moški. Bog jim je ta talent kot za nameček poklonil. Tega se tudi prav dobro zavedajo, zato so le redke, ki bi ga zavrgle.

Celo zata Režekovka se je slinila okrog plotu, se oprijemala plank in ponujala besede. S prijaznim obrazom in sladkimi besedami se je motala okrog Kleščekovke.

»Menda ja ne boste zidali na travniku?« je bleknila nekoga dnev z nátona proti sosedu.

»Ne! Ne! Kje neki naj bi dobili denar?« se je je otepla Kleščekovka.

»Seveda! Danes taka stvar mnogo stane. Človek mora dobro premisliti, preden začne kaj takega,« je prikrito potožila.

»Res je, res!«

Kleščekovka je že zbežala v kuhinjo, da je pripravila južino.

Neko soboto popoldne pa jo je primahala Režekovka naravnost h Kleščekovki. Privlekla je polno košaro v rokah.

»Rekla sem, da ti bom dala malo korenja. Vidim, da ga nimaš pri hiši. Za kako prikuho pa se izvrstno poda. Malo krompirja s korenjem na kropčku je kar dobra večerja,« je modrovala.

»Dobra je, res!«

Začeli sta se meniti o kuhi. O letini, o možeh, o delu sta nadaljevali pogovor.

»Ze dolgo gledam, da kopljete nekaj doli na travniku?« je začela Režekovka.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

203.

Vinicij se je zdaj vzdignil, da bi videl, kdo govori. Pred sabo je na lepem zagledal Hilona, ki je nadaljeval:

»Tvoja hiša, gospod, je zgorela, a kaj to tebi. Vseeno boš bogat kakor bog Midas. Kakšna nesreča! Kristjani, gospod, so že dolgo označevali, da bo to mesto uničil ogenj... Lin pa je s tvojo boginjo že v Ostrianu...«

»Ali si ju videl?« je vprašal Vinicij v strahu.

»Videl, gospod. Vesel sem, da ti morem z dobro novico poplačati vse dobre, ki si mi jih naklonil. A še ti bom poplačal Pri Ozirisu in pri gorečem Rimu ti prisegam, da ti bom!«

204.

Zarja gorečega mesta je pokrivala nebo, do koder je segal pogled. Zubliji so segali po novih delih mesta. Ni bilo več dvoma, da zločinske roke na cesarjevo zapoved zažigajo Rim naprej. Povsod je človek videl samo nasilje in rop. Po zadimljenih ulicah so divjali levi z gorečimi grivami, razjarjeni sloni in zobri. Ušli so bili iz zverinjakov ter uničevali vse pred sabo.

neko sumljivo otroško jokanje. Brž sta začeli odmetavati ruševine ter res našli pet mesecev starega otroka, ki je po čudovitem naključju ostal nepoškodovan. Vsaka teh dveh kmetici je bila prepričana, da je našla svojega otroka. Začeli sta se pripraviti in nazadnje sta se celo dejansko spoprijeli ter je stvar tako slednjič prišla pred sodnijo. Tudi pred sodnikom je vsaka teh dveh kmetici odločno zatrjevala, da je otrok njen. Sodnik pa je bil moder mož in je znal prav po salomonsko rešiti to vprašanje. Dejal je, da tisti otrok ni niti od prve, niti od druge kmetice, ter da ga vzame za svojega! Materi sta se hitro pomirili in potožili, zakaj vedeli sta, da se otroku v sodnikovi hiši obeta še lepa bodočnost.

Mesto, zgrajeno — po pomoti!

Ne daleč od brazilske prestolnice Rio de Janeira leži mesto, ki se imenuje Petropolis. O njem gre glas, da je bilo ustanovljeno — po pomoti.

Bilo je takole: Leta 1844 je brazilski vladar sklenil zgraditi si veliko palačo vprav na kraju, kjer je danes mesto Petropolis. V ta namen je dal poklicati iz Evrope 35 odličnih gradbenikov. Mož, ki mu je vladar sam to pismo narekoval, je po pomoti napisal namesto 35 kar 3.500. Tako je vladar nekega dne res doživel veliko, zelo neprijetno presenečenje, ko se je pripeljalo iz Evrope 3.500 gradbenikov, ne pa 35, kolikor je on mislil, da jih bo prišlo. Ni imel poguma, da bi jih bil poslal nazaj v Evropo, temveč je hitro našel drugo rešitev. Sklenil je zgraditi namesto ene same palače kar celo mesto, da bi na ta način zaposlil vseh 3500 evropskih gradbenikov. Tako na tem kraju ni zrasla samo vladarjeva palača, temveč celo mesto, ki so ga krstili z imenom Petropolis.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

»Saj se jezim, a nič ne pomaga!« se je Kleščekovka potožila. Prijazna sosedja je potrkala na pravo okence, da se je odprlo. Kar potožila se je kočarka, ki je mož ni poslušal in ne ubogal.

»Ko pa delajo može povsod po svoji glavi. Se besede mu ne smeš reči, pa je že ogenj v strehi. Pri nas je isto: kar si Miha vtepe v glavo, mora obveljati, pa če si še tako proti. Mora biti, pa konec!« se ji je prilizovala Režekovka.

»Ne vem, kaj mu je padlo v glavo, da tam koplje in vrta. Za tako neumno stvar ti še delavca najame. Za čisto prazen nič. Ne bi rekla, če bi imel od tega res kak hasek. Nepotrebne stroške bo naredil domu. Na vseh koncih in krajih pa je toliko drugih nujnih potreb!«

Režekovka je zijala in s prežečimi očmi čakala nadaljnjih besed, ki bi ji potošile radovednost in razvozlale negotovost vse vasi. Mogoče jo bo le omehčala kakor noben možiki. Le njej bo morebiti brez ovinkov povedala.

»Kaj neki si je vtepel v glavo?« je pobarala. »Navadno ni počel nič takega, kar ne bi bilo na korist ali kar mu ne bi vsaj čez kak čas prineslo haska.«

»Veš, neumnost, da bi se mu svet lahko smejal. Pravi, da je ondi notri Atila pokopan v zlati, srebrni in železni krsti in ga hoče izkopati. Misli, da bo postal milijonar in bo zazidal vso vas znova!«

»Jezus — Marija! Atila, tisti krivoverec! Njegovo krsto da hoče izkopati! Ne bi je hotela za noben denar. Kaj misliš, krsto izkopati in mu jo vzeti,« je zasopihala Režekovka. »Mrtve naj pusti kar v miru, da mu ne bodo zmešali glave in ga še pogubili!«